

คู่มือบริการประชาชน COLPOSCOPY

โรงพยาบาลมะเร็งสุราษฎร์ธานี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การตรวจด้วยคอลโปสโคป (Colposcopy)	1
ข้อบ่งชี้การตรวจด้วยคอลโปสโคป	2
ข้อห้ามการตรวจด้วยคอลโปสโคป	3
จุดประสงค์ของการตรวจด้วยคอลโปสโคป	4
เยื่อบุปากมดลูกปกติ	5
เยื่อบุปากมดลูกที่ผิดปกติ	6
ขั้นตอนการรับการตรวจรักษาด้วยคอลโปสโคป	7
คำแนะนำหลังตรวจรักษาด้วยคอลโปสโคป	9
ช่องทางการติดต่อและให้บริการ	10

การตรวจด้วยคอลโปสโคป (Colposcopy)

การตรวจด้วยคอลโปสโคป (Colposcopy) คืออะไร

การตรวจด้วยคอลโปสโคป คือ การตรวจเนื้อเยื่อบุผิว (epithelium) ของปากมดลูก ช่องคลอด ปากช่องคลอดและทวารหนัก ด้วยกล้องขยายส่องสว่างหลังจากทาหรือข้อมลด้วยน้ำยาเฉพา เพื่อตรวจหาความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งหรือเพื่อตรวจยืนยันความปกติของเนื้อเยื่อบุผิว หัตถการที่อาจจะทำร่วมกับการตรวจ คือ การตัดเนื้อเยื่อเป้าหมายแล้วส่งตรวจทางพยาธิวิทยา(targeting biopsies) จากบริเวณที่มีความผิดปกติรุนแรงที่สุด ในการวินิจฉัยโรคหลังการตรวจด้วยคอลโปสโคปจะพิจารณาจากพยาธิสภาพที่มีความรุนแรงมากที่สุด แต่ในการรักษาอาจจะต้องครอบคลุมรอยโรคบริเวณอื่นที่มีความรุนแรงน้อยกว่าด้วย

ข้อบ่งชี้การตรวจด้วยคอลโปสโคป

1. ผลการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วย Pap smear ผิดปกติ คือตั้งแต่ **ASC-US** หรือรุนแรงกว่า เป็นข้อบ่งชี้ให้ทำการตรวจมากที่สุด
2. ปากมดลูกมีลักษณะผิดปกติเช่น มีแผล หรือก้อนเนื้อ จากการตรวจด้วยตาเปล่า
3. เลือดออกผิดปกติระหว่างรอบเดือนที่ไม่สามารถอธิบายสาเหตุได้ หรือเลือดออกหลังจากมีเพศสัมพันธ์ และเป็นตกขาวนานไม่สามารถอธิบายสาเหตุได้ อาจตรวจด้วยคอลโปสโคปเพื่อวินิจฉัยแยกโรคมะเร็ง
4. รอยโรคหน้าสงสัยบริเวณช่องคลอดและปากช่องคลอดจากการตรวจด้วยตาเปล่า
5. กรณีอื่น ๆ ที่อาจพิจารณาตรวจด้วยคอลโปสโคป ได้แก่
 - ผลการตรวจ **HPV testing** พบเชื้อ **HPV 16** หรือ **HPV 18**
 - ผลการตรวจด้วยน้ำส้มสายชู (**visual inspection with acetic acid, VIA**) พบฝ้าขาวหรือผิด ปกติ
 - การตรวจติดตามผลหลังการรักษาโรค **CIN** ด้วยการรักษาเฉพาะที่ เช่น การจี้ด้วยความเย็นและการตัดด้วยห่วงไฟฟ้า เป็นต้น
 - รอยโรค **CIN 1** ที่คงอยู่นานกว่า **12** เดือน
 - คู่เพศสัมพันธ์เป็นเนื้องอกหรือหูดหงอนไก่ที่อวัยวะเพศ
 - ผล **Pap smear** พบว่ามีการอักเสบหลายครั้งโดยไม่ทราบสาเหตุ โดยเฉพาะในสตรีที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อมะเร็งปากมดลูก

ข้อห้ามของการตรวจด้วยคอลโปสโคป

โดยทั่วไปไม่มีข้อห้ามที่ชัดเจนในการตรวจด้วยคอลโปสโคป อาจจะพิจารณาเลื่อนการตรวจออกไปก่อนในกรณี ดังต่อไปนี้

1. สตรีที่กำลังมีเลือดประจำเดือนออกมาก
2. ปากมดลูก ช่องคลอด หรือปากช่องคลอดอักเสบแบบเฉียบพลันหรือรุนแรง ควรตรวจหาสาเหตุและรักษาให้หายก่อน เพราะการตรวจและการตัดชิ้นเนื้ออาจทำให้เกิดตกเลือดเจ็บปวด และไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจ นอกจากนี้การอักเสบอาจทำให้ความแม่นยำของการตรวจลดลง
3. สตรีที่รับประทานยาต้านการแข็งตัวของเลือดอาจจะต้องหยุดยา 5-7 วันก่อนทำ **cervical biopsy** หรือ **endocervical curettage**

การตั้งครรภ์ไม่ได้เป็นข้อบ่งห้ามของการตรวจด้วยคอลโปสโคป แต่อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยน เช่น หลีกเลี่ยงการทำ **biopsy** ถ้าการตรวจไม่สงสัยมะเร็งระยะลุกลามและไม่ควรทำ **endocervical curettage** สตรีหลังวัยหมดประจำเดือนที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทนอาจจะต้องให้ฮอร์โมนเอสโตรเจนทาหรือรับประทาน 3 สัปดาห์ ก่อนการตรวจควรแจ้งงดการมีเพศสัมพันธ์ การสอดยาหรือฟ้อนามัยในช่องคลอด 24 ชั่วโมงก่อนการตรวจ

จุดประสงค์ของการตรวจด้วยคอลโปสโคป

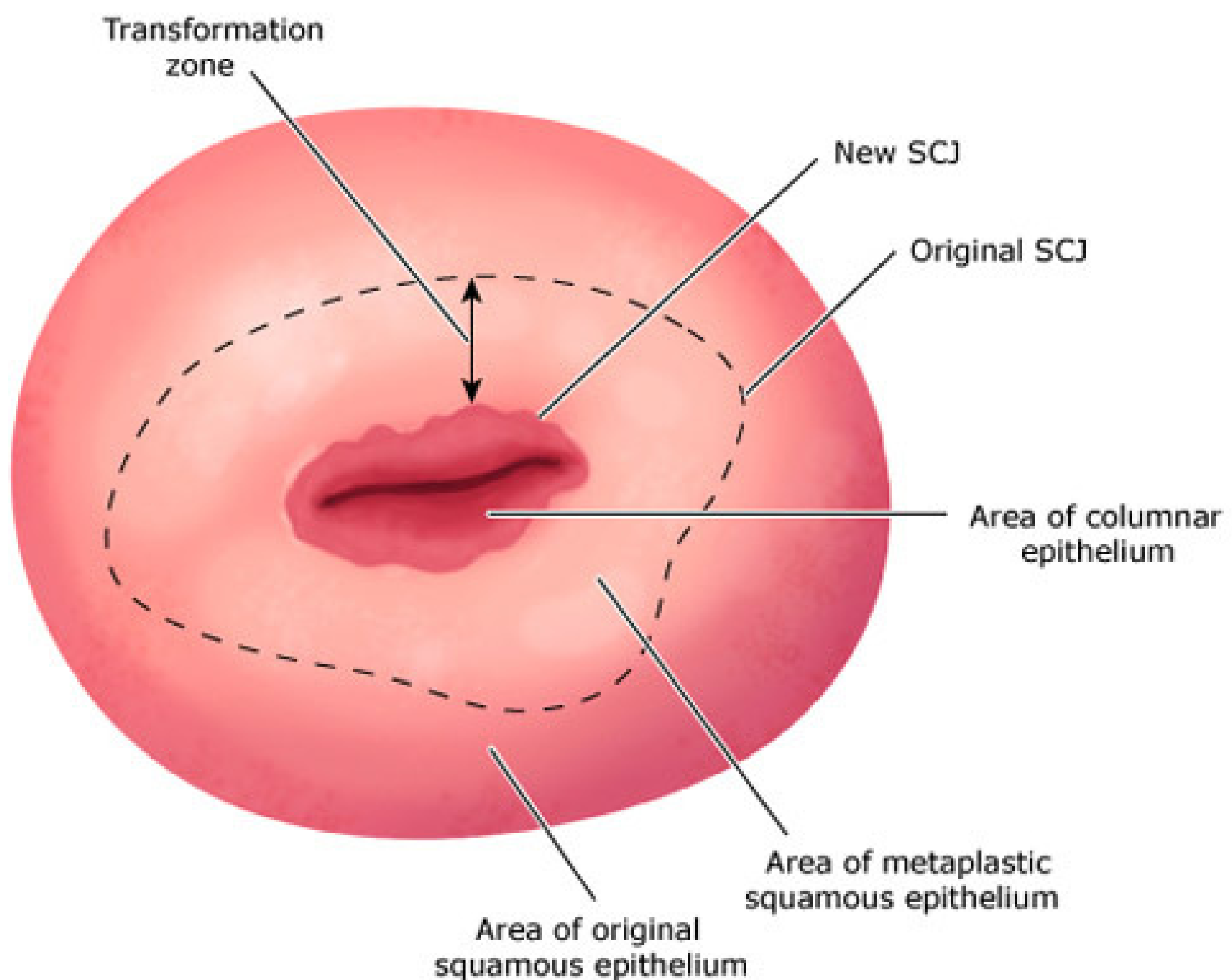
จุดประสงค์หลัก ของการตรวจด้วยคอลโปสโคปในสตรีที่มีผล Pap smear ผิดปกติมี 3 ประการคือ

1. เพื่อตรวจแยกว่าไม่มีมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม
2. เพื่อตรวจหารอยโรคขั้นสูงหรือรอยโรคก่อนมะเร็ง ได้แก่ พยาธิสภาพ CIN 2, 3 และ adenocarcinoma in situ (AIS) ซึ่งต้องทำการการรักษาไม่ให้อรอยโรคคืบหน้าเป็นมะเร็งระยะลุกลาม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลรักษาที่เหมาะสมต่อไป เช่น ถ้าผล Pap smear เป็น ASC-US หรือ LSIL และการตรวจด้วยคอลโปสโคปไม่พบรอยโรคสามารถตรวจติดตามดูการดำเนินโรคด้วย Pap smear ได้ทุก 6 เดือนหรือถ้าผล Pap smear เป็น HSIL และผลการตรวจด้วยคอลโปสโคปไม่เห็น transformation zone หรือเห็น transformation zone ได้ไม่หมดหรือเห็นรอยโรคได้ไม่หมดควรทำการตัดปากมดลูกเพื่อการวินิจฉัยต่อไป

เยื่อบุปากมดลูกปกติ

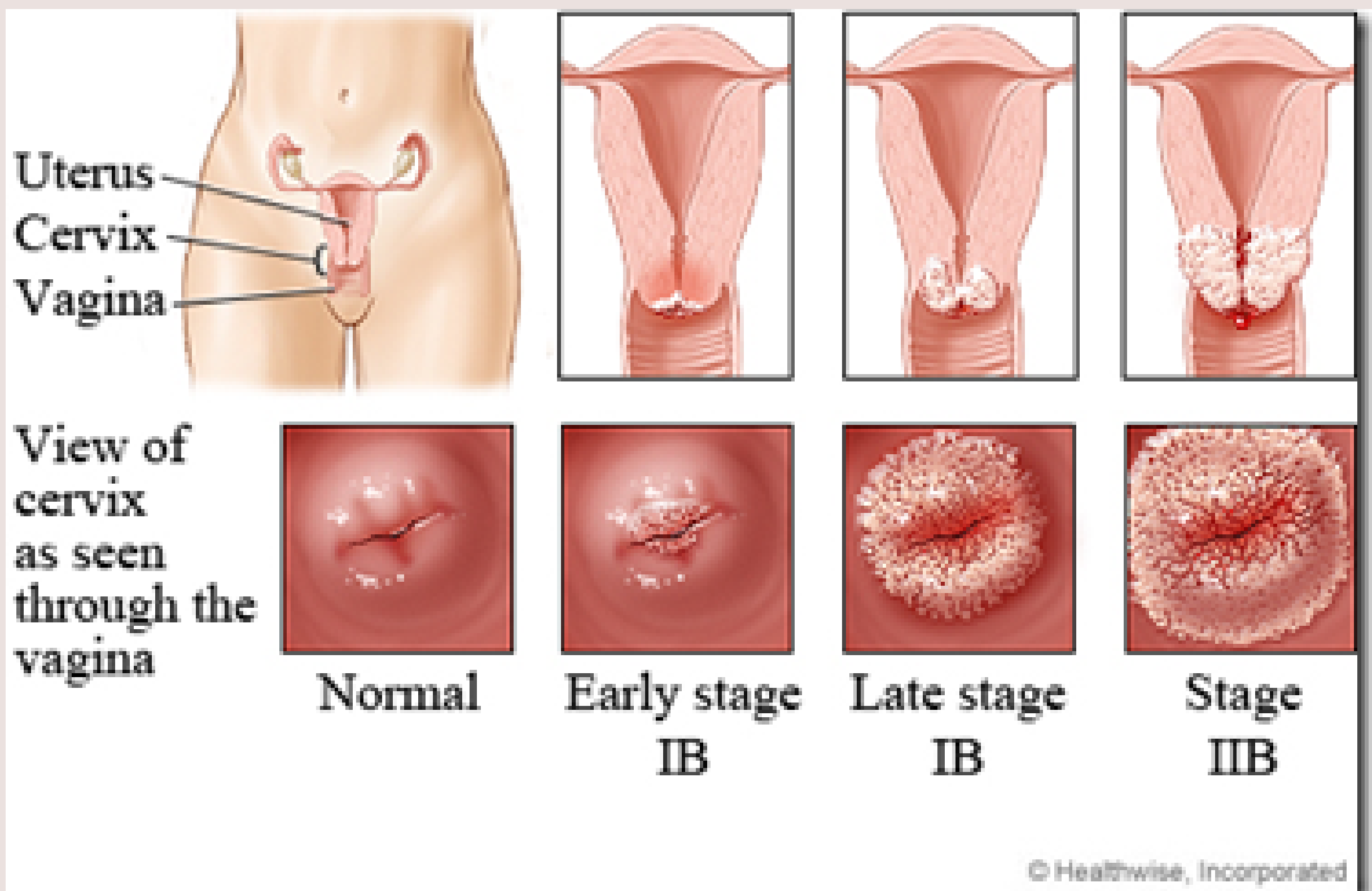
เมื่อตรวจปากมดลูกด้วยคอลโปสโคปจะพบเยื่อบุปกติ 3 ชนิด
ดังนี้

1. เยื่อบุสแควมัส (squamous epithelium)
2. เยื่อบุคอลัมน์นาร์ (columnar epithelium)
3. เยื่อบุสแควมัสที่แปรรูปมาจากเยื่อบุคอลัมน์นาร์
(metaplastic squamous epithelium)

เยื่อปากมดลูกที่ผิดปกติ

1. ระดับความขาวของเยื่อ (color tone) ยิ่งขาวทึบมาก ความรุนแรงยิ่งมากขึ้น
2. ระยะเวลาที่เยื่อเปลี่ยนเป็นสีขาว (onset & duration) ยิ่งเกิดขึ้นเร็วและคงอยู่นานระดับความรุนแรงของรอยโรคจะยิ่งมากขึ้น
3. ขอบหรือรอยต่อกับเนื้อเยื่อปกติที่ล้อมรอบอยู่ ขอบยิ่งคม ชัดความรุนแรงยิ่งมากขึ้น ถ้าขอบม้วนขึ้น (rolling) หรือ หลุดลอก (peeling) ความรุนแรงของโรคก็ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการรับการตรวจรักษาด้วยคอลโปสโคป

1

กรอกประวัติ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบด้วย

- แบบกรอกข้อมูลสำหรับผู้ป่วยใหม่
- ผลการตรวจ HPV DNA Testing และ/หรือ ผลการตรวจทางเซลล์วิทยาของปากมดลูก(Cervical cytology) ที่ผิดปกติ

2

แผนกเวชระเบียน

บันทึกข้อมูล ประวัติผู้รับบริการ

3

ศูนย์ประสานงานส่งต่อ

ประเมินอาการพร้อมเอกสารใบส่งตัว

4

แผนกผู้ป่วยนอก

พบแพทย์ ชักประวัติ ตรวจสอบเอกสารผลการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกนัดตรวจคอลโปสโคป

5

แผนกผู้ป่วยนอกมะเร็งนรีเวช

พบพยาบาลผู้ป่วยนอกมะเร็งนรีเวช ชักประวัติก่อนการส่องกล้อง

ขั้นตอนการรับการตรวจรักษาด้วยคอลโปสโคป

6

คลินิกคอลโปสโคป

ผู้ป่วยเตรียมตัวเปลี่ยนผ้า ปัสสาวะให้เรียบร้อย
รอรับการตรวจด้วยคอลโปสโคป

7

ห้องคอลโปสโคป

แพทย์มะเร็งนรีเวชตรวจผู้ป่วยด้วยคอลโปสโคป

8

แผนกผู้ป่วยนอกมะเร็งนรีเวช

รับนัดวางแผนการรักษา ตรวจติดตาม

9

แผนกผู้ป่วยนอกมะเร็งนรีเวช

ผู้ป่วยมาตรวจติดตามฟังผลชิ้นเนื้อ ติดตามอาการ
และแจ้งแนวทางการตรวจรักษาติดตาม

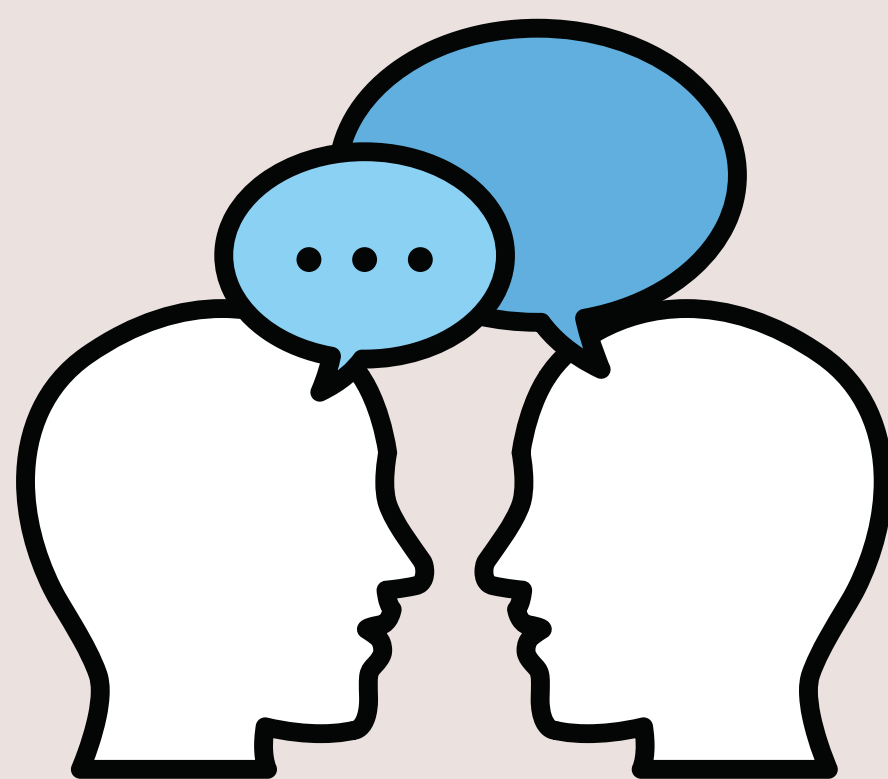
คำแนะนำหลังการตรวจรักษาด้วยคอลโปสโคป

- ผู้ป่วยสามารถทำงานได้ตามปกติภายหลังการตรวจด้วยคอลโปสโคป
- ถ้าใส่ผ้าก๊อชหรือ tampon ไว้ในช่องคลอด แนะนำให้ดึงออกหลังการตรวจประมาณ 3 ชั่วโมง แล้วใส่ผ้าอนามัยรองไว้สังเกตเลือดออกทางช่องคลอดภายหลังการตัดเนื้อออกตรวจ อาจจะมีเลือดออกมาเล็กน้อยได้ประมาณ 1-3 วัน
- ถ้ามีเลือดออกมากผิดปกติหรือชุ่มผ้าอนามัยที่ใส่ให้รีบกลับมาที่โรงพยาบาลทันทีเพื่อตรวจหาสาเหตุและทำการห้ามเลือด
- ควรดการมีเพศสัมพันธ์ประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อป้องกันการตกเลือดและการติดเชื้อ
- ไม่ควรสวนล้างหรือใส่ผ้าอนามัยชนิดสอดในช่องคลอดในช่วง 7 วันแรกหลังการตรวจ
- นัดมาฟังผลการตรวจชิ้นเนื้อเพื่อวางแผนการรักษาต่อไป

ช่องทางการติดต่อและให้บริการ

สถานที่ / ช่องทางการให้บริการ	ระยะเวลาเปิดให้บริการ
เวชระเบียน โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7615	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.
ศูนย์ประสานงานรับส่งต่อผู้ป่วย โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7588	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.
แผนกผู้ป่วยนอกทั่วไป โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7590	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.
แผนกทันตกรรม โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7567	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.
โภชนคลินิก โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7679	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.
แผนกผู้ป่วยนอกรังสีรักษา โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 7593	วันจันทร์-วันพฤหัสบดีตั้งแต่เวลา 8.00 -15.00 น. วันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -12.00 น.
แผนกมะเร็งนิวโรเวช โทรศัพท์: 077-277555 ต่อ 1338,1339	วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 8.00 -16.00 น.

งานมะเร็งนรีเวช

โรงพยาบาลมะเร็งสุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 077-277555 (1338,1339)